

บรรณนิทัศน์ พระราชนิพนธ์

ใน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เขียนคดี ลับปกกร
ฉากขย วิจัยกุล
ลำตวน เทียรชมนิธิกุล
ญานี คุหะรัตน์

กษัตริยานุสรณ์. กรุงเทพฯ : การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๐. ๑ เล่ม. (ไม่ปรากฏเลขหน้า).
ภาพประกอบ.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์กษัตริยานุสรณ์ ขณะทรงศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ทรงใช้คำประพันธ์ประเภทร้อยและโคลงสี่สุภาพ สดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ปฐมบรมราชจักรีวงศ์ เค้าโครงเรื่องทรงใช้ “ไทยบพม่า” เป็นแนวภาพประกอบโดย จักรพันธ์ โปษยกฤต มีคำอธิบายเป็นภาษาอังกฤษ ตอนท้ายทรงพระราชนิพนธ์ถึงอะแซห่วนก็ แม่ทัพพม่าขอขุดตัวเจ้าพระยาจักรีและได้ทำนายไว้ ดังโคลงสี่ว่า

“อุตส่าห์รักษ้อาตมไว้	จงดี
ตัวทำนนั้นบุญมี	ภาคหน้า
จะเป็นป็นธรรณี	ผดุงเขต
มรฎพจนอันข้า	กล่าวแล้วเป็นจริง”

การพัฒนานวัตกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้การสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎุบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๙. (อัตสำเนา).

การวิจัยการสร้างและพัฒนานวัตกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้การสอนภาษาไทยสำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยทรงศึกษาหลักสูตรภาษาไทย สภาพปัญหาการเรียนการสอนจากเอกสารต่างๆ และจากการประชุมครูผู้สอน แล้วนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการสร้างนวัตกรรม ใช้ทดลองสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน ๓๑ คน เมื่อเสร็จสิ้นการสอนแล้วได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียนทุกคนเพื่อทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของนวัตกรรม ผลปรากฏว่านวัตกรรมดังกล่าวเป็นนวัตกรรมที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับหลักสูตร ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นเกิดความรักและภูมิใจในภาษาไทย มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าภาษาไทยเพิ่มเติม

เกาะในฝัน. กรุงเทพฯ : ธนาคารไทยพาณิชย์, ๒๕๒๙. ๕๖ หน้า. ภาพประกอบ.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล่าถึงการตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เมื่อครั้งเสด็จประพาสหมู่เกาะสวยงามในจังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันตก จังหวัดภูเก็ต พังงาและกระบี่ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ ทรงเล่าเป็นบันทึกประจำวัน เริ่มวันที่ ๑๖-๒๑ เมษายน ๒๕๑๖ ตั้งแต่เสด็จฯ จากกรุงเทพฯ ถึงภูเก็ต และประทับเรือเสด็จฯ ไปยังเกาะต่างๆ ที่ทรงบรรยายไว้มีหลายเกาะ เช่น เกาะปันหยี เกาะพีพีตอน หมู่เกาะห้อง เป็นต้น

แก้วจอมแก่น. โดยแวนแก้ว (นามแฝง). ภาพโดยเหมียว (นามแฝง). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖. ๑๒๘ หน้า. ภาพประกอบ

“แวนแก้ว” เป็นพระนามแฝงของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์แก้วจอมแก่น ประกอบด้วยเรื่องสั้น ๒๓ เรื่อง ที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยมีแก้วพี่ไก่ น้องเล็ก นิด และคนอื่นๆ ร่วมผจญภัยตามสถานที่ต่างๆ เช่น ชายทะเล สวนหลังบ้าน ห้องเรียน เป็นต้น จากความแก่นของแก้วในเรื่อง ได้ทรงแทรกเกร็ดความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตอย่างแนบเนียน เช่น เรื่อง “จันทร้องคาร” ผู้อ่านจะได้รับความรู้แบบชาวบ้าน จากการตีเกาะเคาะไม้ของลุงผ่องด้ง “ผ่าๆ ผ่าๆ” หรือบางคนเชื่อว่า “ถ้าเอามัดไปเฉาะโคนต้นไม้แล้วจะทำให้ลูกตก”

แก้วจอมชน. โดยแวนแก้ว (นามแฝง). ภาพโดยเหมียว (นามแฝง). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๒๖. ๑๑๖ หน้า. ภาพประกอบ.

พระราชนิพนธ์เล่มนี้ต่อจากแก้วจอมแก่น ตัวละครในเรื่องยังคงเป็นแก้วและคณะ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์เป็นเรื่องสั้นสำหรับเด็ก มีแก้วเป็นตัวเอกของเรื่อง สมาชิกในครอบครัวและเพื่อนๆ เป็นตัวประกอบ แต่ละเรื่องเกิดขึ้นที่บ้านและโรงเรียน ดำเนินเรื่องเป็นตอนๆ มีทั้งหมด ๑๘ ตอน แต่ละตอนล้วนเป็นความขบขันของแก้ว แต่แทรกความรู้และชักนำให้เด็กๆ เป็นคนดี

แกะรอยโสม. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ, ๒๕๓๔. ๒๘๕ หน้า. ภาพประกอบ.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล่าถึงสิ่งที่ทรงพบเห็น พระราชกรณียกิจและพระราชจริยาวัตรในการเสด็จเยือนประเทศสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) ระหว่างวันที่ ๑๘-๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๔

ขบวนการนกนางเขน. แปลจาก Rossignols on cage by Madeleine Treherne โดยแวนแก้ว.

พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑. ๘๐ หน้า. ภาพประกอบ
 จอหงษ์ลึกลับเพื่อนๆ ร่วมกันเป็นขบวนการนกนางเขน วันหนึ่งเด็กๆ มาประชุมทำแผนที่ที่
 ห้องใต้ดินในบ้านของจอหงษ์ ประตูกุญแจไขโดยไม่มีใครทราบว่าเป็นเด็ก ๆ อยู่ภายใน พ่อแม่ต่างตาม
 หาลูกของตน ในที่สุดครุฑก็ถึงห้องใต้ดิน จึงพากันไปค้นหาเด็กๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้เด็กๆ ได้
 พบสมบัติเก่าแก่ประจำตระกูลของเจ้าชายนิโกลาส์ ดังนั้นปู่ของเจ้าชายนิโกลาส์จึงรับอุปการะเด็กยาก
 จนในขบวนการนกนางเขน ให้ได้รับการศึกษาต่อเป็นการตอบแทน

ขอให้เจ้าภาพจงเจริญ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๕. ๒๐๗ หน้า. ภาพประกอบ.

พระราชนิพนธ์เมื่อครั้งเสด็จฯ เยือนประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อทรงรับรางวัลแมกไซไซระหว่างวันที่
 ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๔ ถึงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๓๔ ทรงบันทึกเรื่องการรับรางวัลแมกไซไซ การ
 เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมสถานที่สำคัญ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ธนาคารพัฒนาเอเชีย สถาบัน
 ค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เป็นต้น และพระราชกรณียกิจขณะทรงซ้อมและรับรางวัลแมกไซไซ

เขมรสามยก. พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๓๗.
 ๓๐๙ หน้า. ภาพประกอบ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศกัมพูชา
 รวม ๓ ครั้ง หรือ ๓ ยก ดังนี้ เขมรยก ๑ วันที่ ๒๕-๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๕ เขมรยก ๒ วันที่ ๘ มกราคม
 ๒๕๓๖ และเขมรยก ๓ วันที่ ๑๒-๑๔ มกราคม ๒๕๓๖ ทรงรวบรวมเรื่องราวบันทึกความทรงจำทั้งใน
 ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ พร้อมทั้งภาพประกอบเรื่องที่สมบูรณ์

ความคิดคำนึง. กรุงเทพฯ : ธนาคารกสิกรไทย, ๒๕๒๗. ๑ เล่ม. (ไม่ปรากฏเลขหน้า).

“ความคิดคำนึง” เป็นหนังสือที่รวบรวมบทพระราชนิพนธ์สั้น ๆ ที่สมเด็จพระเทพรัตนราช-
 สุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๙ ขณะทรงศึกษาวิชาฝรั่งเศส
 ณ โรงเรียนจิตรลดา และคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงรู้สึกประทับใจในลีลาการ
 พระราชนิพนธ์บทวิฝรั่งเศส จึงได้ทรงพระราชนิพนธ์หรือกรอกลงเป็นภาษาฝรั่งเศสตามฉันทลักษณ์
 แบบโบราณ และทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาไทยเทียบเคียงทุกบท มีภาพวาดลายเส้นประกอบเรื่อง มี
 การแปลเป็นภาษาอื่นอีก ๓ ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ซึ่งถอดความโดยจรัสศรี วัชรภักย์ ภาษาเยอรมัน
 ถอดความโดยพิทยสุตา สุนทรเวช และภาษาจีน ในหน้าหนึ่งจึงมี ๕ ภาษา คือคำประพันธ์ที่เป็น
 ภาษาฝรั่งเศส ไทย อังกฤษ เยอรมัน และจีน แต่ละภาษาจะบอกปีที่ทรงประพันธ์ไว้ หนังสือเล่มนี้แสดง
 พระปรีชาสามารถในด้านอักษรศาสตร์ และการประพันธ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่ทรงเข้าถึง
 ปรัชญาชีวิตและวิถีทางทางธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง

คำฉันท์ดุขฎฐิสังเวและกาพย์ขับไม้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์มณเฑศ, ๒๕๒๗. ๕๔ หน้า.

หนังสือเล่มนี้รวมฉันท์ดุขฎฐิสังเวและกาพย์ขับไม้ ๒ ฉบับ เป็นพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับแรกทรงพระราชนิพนธ์เมื่อครั้งพระราชพิธีรับสมโภชและขึ้นระวางช้างพังชื่อ “พระศรีนรารัฐราชกิริณี” ที่จังหวัดนราธิวาส ซึ่งกระทรวงมหาดไทยและประชาชนจังหวัดนราธิวาสได้ขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นพระราชพาหนะคู่บารมีตามพระราชประเพณี ฉบับที่สอง ทรงพระราชนิพนธ์เนื่องในพระราชพิธีรับสมโภชและขึ้นระวางช้าง ๓ เชือก คือ พระเศวตภาสุรคเชนทร์ พระเทพวชิรกิริณี และพระบรมนขทัศ มีคำแปลศัพท์ประกอบเพื่อช่วยให้นักเรียนและนักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ด้านภาษาไทย และขนบธรรมเนียมประเพณี

คืนฟ้าใส. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินติง กรุ๊ป. ๒๕๓๒. ๔๗๘ หน้า. ภาพประกอบ

บทพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินเปิดศาลาไทยที่สร้างคลุมหินซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยย่อไว้ ณ เมืองนอร์แคป ประเทศนอร์เวย์ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๓๒ และได้เสด็จเยี่ยมชมสถานที่สำคัญ รวมทั้งเมืองต่างๆ ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินเมื่อ ๘๐ ปีมาแล้ว ท้ายเล่มมีภาคผนวกบทพระราชนิพนธ์ไกลบ้าน ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ฉบับที่ ๒๗-๓๑

จารึกพบที่ปราสาทพนมรุ้ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาตะวันออก ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๒๑. ๓๐๒ หน้า. ภาพประกอบ. (อัดสำเนา)

พระราชวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นการอ่านและแปลจารึกสันสกฤตและเขมร ซึ่งพบที่ปราสาทพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๑๐ หลัก เป็นจารึกสันสกฤต ๗ หลัก มีหลักหนึ่งที่จารึกเป็นฉันทหลายแบบ คือ วสันตติลลิก อุปะชาติ อินทรวีเชียร อุปะนทรวีเชียร มาลินี โคลก และอารยา ส่วนจารึกเขมรเป็นจารึกที่ไม่สมบูรณ์หักเป็นชิ้นเป็นท่อนเล็กๆ จึงศึกษาข้อความที่เหลือจากจารึกเขมรที่พบแล้วและรู้จักดี ผลจากการศึกษาค้นคว้ามีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเสนอข้อมูลในด้านภาษาศาสตร์ สังคมวิทยา ประวัติศาสตร์ และศาสนา โดยเฉพาะศาสนาที่เด่นชัดในสมัยอาณาจักรขอมนั่นคือ พราหมณ์ ไศวนิกาย ในบทความมีเรื่องการนำขอมปราสาทพนมรุ้ง กล่าวถึงที่ตั้งและสิ่งแวดล้อม ลักษณะทางธรณีวิทยา และลักษณะต่างๆ ไปในการก่อสร้างปราสาทแห่งนี้

จิตรลดาธรรมใจ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : โรงเรียนจิตรลดา, ๒๕๓๔. ๒๔๕ หน้า.

ภาพประกอบ. (จัดพิมพ์เนื่องในมหามงคลสมัยที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๓ รอบ และฉลองโรงเรียนจิตรลดาที่มีอายุครบ ๓๖ ปี)

รวบรวมบทพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง ที่เป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส รวมทั้งภาพฝีพระหัตถ์ที่ทรงไว้ขณะทรงศึกษา ณ โรงเรียนจิตรลดา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพระปรีชาญาณด้านศิลปะ วรรณกรรม และความรอบรู้ในศิลปวิทยาการต่างๆ พร้อมทั้งได้ประจักษ์ในน้ำพระหฤทัยที่ทรงมุ่งมั่นในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจให้เกิดประโยชน์แก่พสกนิกรโดยแท้ นอกจากนี้หนังสือเล่มนี้ยังประมวลข้อเขียนเกี่ยวกับความประทับใจของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ตลอดจนประวัติและวิวัฒนาการของโรงเรียนจิตรลดาด้วย

เฉลิมพระเกียรติและรวมพระราชนิพนธ์ (พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๐) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เจ้าฟ้ามหาดัชนีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี กรุงเทพฯ : ธนาคารกรุงเทพฯ, ๒๕๒๑. ๒๙๙ หน้า. ภาพประกอบ (พิมพ์เนื่องในโอกาสวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ๒๕๒๑)

หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ตอนแรกกล่าวถึงการประกาศสถาปนาเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา กิติวัฒนาดุลโสภาคย์ เป็นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เจ้าฟ้ามหาดัชนีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี รวมทั้งพระราชประวัติ พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาและคำถวายพระพรตอนที่สองรวมพระราชนิพนธ์ เรื่องเกี่ยวกับ ชาติ ศาสนา ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภาษา วรรณคดี สารคดี ตลอดจนดนตรี และปิกนิกคดีต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ทรงพระราชนิพนธ์ประกอบการศึกษาในโรงเรียนและในมหาวิทยาลัย เป็นบทความสั้นๆ ที่มีสาระน่ารู้ และแทรกข้อคิดที่น่าสนใจ ห้ายเล่มมีรายการที่มาของพระราชนิพนธ์แต่ละเรื่อง

ชมช่อมาลดี. กรุงเทพฯ : ธนาคารไทยพาณิชย์, ๒๕๒๘. ๓๓๕ หน้า. ภาพประกอบ

หนังสือพระราชนิพนธ์ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเป็นอันดับสาม เนื่องในโอกาสที่เสด็จพระราชดำเนินประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ ๒-๑๖ ตุลาคม ๒๕๒๗ โดยเรียบเรียงจากบันทึกที่ทรงเล่าถึงเหตุการณ์ในการเสด็จเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ และพระราชกรณียกิจในแต่ละวัน มีภาพประกอบคำบรรยาย ให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในประเทศอินโดนีเซีย ห้ายเล่มมีภาคผนวก รายชื่อผู้ตามเสด็จและเพลงที่ใช้ร้องในงานต่างๆ พร้อมทั้งบรรณานุกรมหนังสือและวารสารที่ทรงใช้ค้นคว้าประกอบการอ้างอิง

ชมดอกไม้ไกลบ้าน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ, ๒๕๓๔. ๑๖๗ หน้า. ภาพประกอบ.

การเสด็จพระราชดำเนินประเทศญี่ปุ่นระหว่างวันที่ ๑๙-๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๓ ของสมเด็จพระเทพ- รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงเปิดงานเอกซโป เสด็จทอดพระเนตรนิทรรศการ และ เสด็จเยี่ยมชมกิจการอุตสาหกรรม ศูนย์อวกาศ สถานที่สำคัญของญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังมีพระราชกรณียกิจอื่นๆ รวมทั้งพระราชจริยาวัตรส่วนพระองค์

ทวิภาคส์ญจ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๕. ๒๔๓ หน้า. ภาพประกอบ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินประเทศฝรั่งเศส ๒ ครั้ง ในช่วง วันที่ ๑๖-๒๑ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และวันที่ ๒๗-๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ทอดพระเนตร Musée National des arts et traditions populaires Mission Etrangères de Paris โรงพยาบาล Raymond Poincaré หอจดหมายเหตุของกระทรวงต่างประเทศ หอสมุดแห่งชาติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ หอเอฟเฟล งานเอกซโป เสด็จเปิดงานสัปดาห์ไทย เป็นต้น

ทศบารมีในพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕. ๑๘๔ หน้า. (อัดสำเนา)

พระราชานิพนธ์งานวิจัยเรื่อง บารมีในพุทธศาสนาที่ทรงค้นคว้าจากคัมภีร์หนังสือต่างๆ อย่างกว้างขวางและมากที่สุด โดยทรงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางความหมายของศัพท์คำว่า “บารมี” ตามที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพุทธศาสนาเถรวาทที่แต่งขึ้นในยุคต่างๆ โดยใช้วิธีการ ๒ อย่างคือ การศึกษาวิธีการประกอบศัพท์ และการศึกษาคำศัพท์ที่อยู่ในคำแวดล้อม (Context) ที่ปรากฏในคัมภีร์จากการศึกษาพบว่า คำว่า “บารมี” ในยุคแรกหมายถึงความเป็นเลิศ ความเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ในด้านใดก็ได้ แต่ต่อมาจะหมายถึงความเป็นเลิศหรือความสมบูรณ์เฉพาะในธรรมะหมวดใดหมวดหนึ่งในพุทธศาสนา และในที่สุดบารมีก็หมายถึง เป้าหมายสูงสุดของพุทธศาสนา นั่นคือ “นิพพาน” ส่วนในยุคหลัง คำว่า บารมี หมายถึง ธรรมะหรือวิธีการ ๑๐ ประการ ที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติได้บรรลุถึงนิพพาน จึงนับได้ว่าเป็นงานวิจัยที่รวบรวมความรู้เรื่องบารมีไว้อย่างสมบูรณ์

ทวิร์น้องใจ. กรุงเทพฯ : ธนาकारไทยพาณิชย์, ๒๕๒๘. ๒๔๔ หน้า. ภาพประกอบ

บทพระราชานิพนธ์เนื่องในวโรกาสที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศออสเตรเลีย ตามคำกราบบังคมทูลอัญเชิญของรัฐบาลประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ ๑๗-๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๗ ทอดพระเนตรกิจการต่างๆ อันเป็นความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ความเป็นอยู่ ศิลปะ และวัฒนธรรมของชนชาติออสเตรเลีย ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ และมีพระราชประสงค์ถ่ายทอดให้ชาวไทยได้รับรู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ จึงได้ทรงบันทึก

การเสด็จพระราชดำเนิน พร้อมทั้งพระราชทานลายพระหัตถ์ ตั้งชื่อบทพระราชนิพนธ์นี้ว่า “ท้าวน้องโจ้” หมายถึง จิงโจ้ อันเป็นสัญลักษณ์ของประเทศออสเตรเลีย มีคำบรรยายภาพและภาพถ่ายเขียนฝีพระหัตถ์ประกอบ

ทัศนะจากอินเดีย. กรุงเทพฯ : ธนาकारไทยพาณิชย์, ๒๕๓๐. ๔๗๓ หน้า.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์ตามบันทึกที่ทรงถึง “เพื่อน ๆ ที่รักทุกคน” เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสาธารณรัฐอินเดีย ระหว่างวันที่ ๑๐-๒๘ มีนาคม ๒๕๓๐ ทรงเล่าเรื่องสิ่งที่ได้ทอดพระเนตรอันเป็นความรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา และลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ด้วยพระราชประสงค์ที่จะให้ชาวไทยได้รับรู้เช่นเดียวกับที่ทรงบันทึกเล่าเรื่องการเสด็จเยือนประเทศอื่น ๆ มีภาพประกอบการบรรยายตลอดเล่ม

ไทยเที่ยวพม่า. กรุงเทพฯ : ธนาकारไทยพาณิชย์, ๒๕๒๙. ๓๓๕ หน้า. ภาพประกอบ

บทพระราชนิพนธ์เนื่องในโอกาสที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ตามคำกราบบังคมทูลอัญเชิญของนายอู เวนิน ประธานพรรคโครงการสังคมนิยมพม่า เมื่อวันที่ ๒๑-๓๑ มีนาคม ๒๕๒๙ รวมเวลา ๑๑ วัน ทรงบันทึกเหตุการณ์และทรงพระราชนิพนธ์เป็นจดหมายถึง “หญิง” พระสหายรุ่นน้องที่คุ้นเคยกัน รวมทั้งสิ้น ๑๑ ฉบับ แต่ละฉบับเล่าถึง สภาพบ้านเมือง ภูมิประเทศ ความเป็นอยู่ โบราณสถาน และโบราณวัตถุของพม่า ซึ่งงดงามและทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีภาพประกอบตลอดเล่ม

บุหงารำไป. กรุงเทพฯ : ธนาकारทหารไทย, ๒๕๒๘. ๑๕๑ หน้า. ภาพประกอบ.

(หนังสือประกอบนิทรรศการเรื่อง ศิลปะอินโดนีเซีย จัดแสดง ณ พระที่นั่งอิศราวินิจฉัย พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ๑ เมษายน - ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๒๘ ในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพครบ ๓๐ พระชันษา)

หนังสือเล่มนี้ เป็นบทพระราชนิพนธ์นำขมนิทรรศการของที่ระลึกซึ่งได้จากการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศอินโดนีเซีย ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงอธิบายถึง ศิลปะวัฒนธรรมของอินโดนีเซีย เช่น สถาปัตยกรรม ประติมากรรม ผ้าปาเต๊ะ ศิลปะการแสดงหนังวาทัง และพระราชทานแนวคิดเปรียบเทียบ ระหว่างดนตรีไทยกับดนตรีอินโดนีเซีย นอกจากนั้นหนังสือเล่มนี้ยังประมวลภาพพระฉายาลักษณ์ในพระอริยาบถต่างๆ และของที่ระลึกจากชาวอินโดนีเซีย มีบรรณานุกรมท้ายเล่ม

เบิ่งบ่ทันเบิ่งบ่หมด. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินติ่ง กรุ๊ป, ๒๕๓๓. ๓๖๑ หน้า. ภาพประกอบ.

บทพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินเยือน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๑๕-๒๒ มีนาคม ๒๕๓๓ ทรงเล่าเรื่องการเสด็จฯ พระราชดำเนินตั้งแต่ทำอากาศยานวัดโต นครเวียงจันทร์ การเสด็จฯ เยือนโรงเรียน มหาวิทยาลัย ทรงศึกษาและดูงานด้านการศึกษา การชลประทาน ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการแสดงและการแต่งกาย ท้ายเล่มมีภาคผนวกพระราชดำรัสตอบและคำปราศรัยของบุคคลสำคัญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ประพาสอุทยาน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินติ่งแอนด์พับลิชซิง จำกัด (มหาชน), ๒๕๓๘. ๒๖๕ หน้า. ภาพประกอบ.

พระราชนิพนธ์เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศอังกฤษและสวิตเซอร์แลนด์ ศึกษาภูมิประเทศ ขนบธรรมเนียมประเพณี การดำเนินงานของส่วนราชการที่น่าสนใจ เช่น สภาภาษาชาติ พิพิธภัณฑ์ และสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

ปริศนาดวงดาว. กรุงเทพฯ : ธนาครไทยพาณิชย์, ๒๕๓๒. ๓๑๕ หน้า. ภาพประกอบ

ปริศนาดวงดาว เป็นพระราชนิพนธ์ที่ทรงบันทึกเหตุการณ์พร้อมพระราชกรณียกิจในระหว่างการเสด็จฯ ยังทวีปยุโรป วันที่ ๑๐-๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๒ แบ่งเนื้อหาเป็น ๓ ภาค คือ ภาคที่ ๑ การเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศฝรั่งเศส เพื่อทรงดูงานด้านการสำรวจระยะทางไกล ทรงเยี่ยมชมหน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานโดยใช้ข้อมูลจากภาพถ่ายทางอากาศ และสัญญาณดาวเทียม นอกจากนี้ ได้เสด็จฯ ไปยังสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ และสถานที่ที่น่าสนใจทางศิลปวัฒนธรรม ภาคที่ ๒ การเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศเนเธอร์แลนด์ เพื่อทรงศึกษาวิชาการต่างๆ ในสถาบัน ITC (International Institute for Aerospace Survey and Earth Sciences) ซึ่งมีชื่อเสียงทางด้านการจัดหลักสูตรด้านการสำรวจการจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และภาคสุดท้ายเป็นการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงพักผ่อนที่ประเทศเบลเยียม

พุทธศาสนสุภาษิตคำโคลง. กรุงเทพฯ : สมาคมศูนย์วัฒนธรรมไทย-สาธารณรัฐเกาหลี, ๒๕๒๗. ๑ เล่ม. (ไม่ปรากฏเลขหน้า)

รวมคำโคลงสุภาษิต ๔๕ บท ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้น โดยทรงศึกษาจากหนังสือพุทธศาสนสุภาษิตของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พุทธศาสนสุภาษิตแต่ละบทเป็นพุทธศาสนสุภาษิตธรรม ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ มีผู้ถอดความเป็นภาษาไทย พิมพ์เพิ่มเติมไว้ในเล่มด้วย

มณีพลอยร้อยแสง. รวบรวมโดย อักษรศาสตร์บัณฑิต รุ่น ๔๑ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ธนาครไทยพาณิชย์, ๒๕๓๓. ๖๗๑ หน้า

บทพระราชนิพนธ์นี้ พระสหายร่วมรุ่นแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รวบรวมขึ้นเพื่อถวาย เป็นของขวัญในวโรกาสที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๓ รอบ ในเล่มรวมบทพระราชนิพนธ์ร้อยกรองอวยพรปีใหม่ อวยพรวันเกิด วันวิสาขบูชา ลักวากลอนสด บทเพลง และบทพระราชนิพนธ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรี รวมทั้งบทอภิปรายทางภาษาวรรณคดี บทความภาษาไทย บทเรียงความภาษาอังกฤษที่ทรงพระราชนิพนธ์ขณะทรงศึกษา ณ โรงเรียนจิตรลดา ป่าสุกถาและพระราชดำรัสเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การศึกษา อาหารและโภชนาการ การใช้ข้อมูลดาวเทียม และการกิจของสภากาชาดไทยตลอดจนพระราชนิพนธ์คำนำที่พระราชทานแก่บุคคลต่าง ๆ สารคดีการ ท่องเที่ยว ภาพการ์ตูนผีพระหัตถ์ และปกิณกคดี พระราชนิพนธ์ในเล่มแสดงถึงพระปรีชาสามารถทาง ด้านอักษรศาสตร์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผู้ทรงเป็นทั้งปราชญ์และกวีแห่ง กรุงรัตนโกสินทร์

ม่วนซื่นเมืองลาว. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๕ หน้า. ภาพประกอบ.

พระราชนิพนธ์การเสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๔ ครั้ง ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๓๕ ครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๖-๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๕ ครั้งที่ ๓ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และครั้งที่ ๔ วันที่ ๙-๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

มุงโกลในรอยทราย. กรุงเทพฯ : ธนาครไทยพาณิชย์, ๒๕๒๓. ๒๙๓ หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

บทพระราชนิพนธ์นี้เป็นลำดับที่ ๑๑ ในชุดการเสด็จพระราชดำเนินเยือนนานาประเทศอย่างเป็นทางการ “มุงโกลในรอยทราย” พระราชนิพนธ์เนื่องในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐ ประชาชนจีนอีกครั้งหนึ่ง ในครั้งนี้เสด็จพระราชดำเนินตามเส้นทางสายแพรไหม (Silk Road) ซึ่งเป็น เส้นทางการค้าระหว่างประเทศในสมัยก่อนที่ดำเนินการโดยกองคาราวาน เชื่อมการติดต่อค้าขายระหว่าง จีนกับแคว้นต่างๆ ในเอเชียและยุโรป มีจุดเริ่มต้นที่เมืองฉางอาน หรือ ซีอาน ผ่านเมืองต่างๆ ทาง ตะวันตกของจีน ผ่านทะเลทรายโกบี ทะเลทรายตากลามากัน จากนั้นมีเส้นทางต่อไปยังเอเชียกลาง เอเชียใต้ เอเชียตะวันตกและยุโรป แม้ว่าเส้นทางสายแพรไหมจะเสื่อมไปตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๐-๑๕ แต่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปะ ทัศนกรรม ดนตรี และสิ่งต่างๆ ที่ชนหลายเผ่าสร้างสรรค์ ยังเป็น มรดกอันล้ำค่าของมนุษยชาติที่ควรศึกษาอย่างยิ่ง อีกทั้งยังเป็นมนต์เสน่ห์ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวหลงใหล มาเยี่ยมชมอยู่เสมอ หนังสือเล่มนี้มีคุณค่าต่อการศึกษาค้นคว้าและการท่องเที่ยว ภาพประกอบที่สวยงาม และภาพผีพระหัตถ์ภาพการ์ตูนที่ทรงสอดแทรกไว้ช่วยเพิ่มอรรถรสให้หนังสือเล่มนี้ยิ่งขึ้น

ย่าแดนมังกร. พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ : มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา และธนาคารไทยพาณิชย์, ๒๕๒๕. ๓๓๕ หน้า. ภาพประกอบ.

หนังสือที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นตามบันทึกที่ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๙ พฤษภาคม ๒๕๒๔ เล่าถึงสิ่งที่พระองค์ได้ทอดพระเนตรเริ่ม ตั้งแต่การเดินทางจากฮ่องกงถึงกรุงปักกิ่ง เยี่ยมชมกำแพงเมืองจีน เมืองซีอาน ชมการเกษตรของมณฑลเสฉวนและยูนาน ซึ่งให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และการเกษตรของประชาชนชาวจีน ทรงสอดแทรกความคิดเห็นทำให้ทราบถึงพระราชดำริอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทย และเป็นจดหมายเหตุพระราชกิจรายวันอันทรงคุณค่ายิ่งด้วย ภาคผนวก เป็นหมายเหตุกำหนด การ พระราชดำรัส และภาพ ฯพณฯ ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเยือนประเทศไทย ระหว่างวันที่ ๑๑-๑๕ มีนาคม ๒๕๒๘

เยือนอินอินเดียแดง. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๓๗. ๓๑๐ หน้า. ภาพประกอบ.

การเสด็จพระราชดำเนินประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทรงผ่านทางประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ ๖-๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ทรงเล่าเรื่องการเดินทาง การเสด็จฯ ไปยังสถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์อเมริกัน พิพิธภัณฑ์อากาศและอวกาศแห่งชาติ Library of Congress มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด Grand Canyon เป็นต้น

รอยยิ้มหมีขาว. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๓๗. ๒๘๑ หน้า. ภาพประกอบ.

รอยยิ้มหมีขาวเป็นพระราชนิพนธ์ที่ทรงบันทึกเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินเยือนสหพันธรัฐรัสเซีย ระหว่างวันที่ ๑๓-๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓๖ เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจและการเสด็จพระราชดำเนินสถานที่สำคัญต่างๆ และพบปะบุคคลของสหพันธรัฐรัสเซีย

เรื่องเบ็ดเตล็ดจากอิเหนาบางตอน. กรุงเทพฯ : เมืองไทยประกันชีวิต, ๒๕๒๘. หน้า ๗-๒๙. ภาพประกอบ.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง “สิ่งที่ได้จากอิเหนา” เมื่อครั้งทรงเป็นนิสิตปีที่ ๓ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงศึกษาบทละครเรื่องอิเหนา ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเฉพาะเล่ม ๘-๑๘ ในด้านเนื้อหาทั่วไป ธรรมเนียมประเพณี และการใช้ภาษาตามลำดับของเนื้อความซึ่งเป็นตอนที่ดีที่สุดในด้านคุณค่าทางวรรณคดี และเป็นตอนสำคัญของการดำเนินเรื่องทั้งหมด

โรมันสัญจร. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินติง กรุ๊ป, ๒๕๓๑ . ๒๘๑ หน้า. ภาพประกอบ.

พระราชนิพนธ์เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินร่วมเป็นคณะกรรมการประกวดหนังสือสำหรับเด็กเยาวชนระหว่างประเทศ หรือ IBBY (International Board on Books for Young people) ณ ประเทศอิตาลี เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๓๑ เพื่อคัดเลือกผู้ที่สมควรได้รับรางวัลฮันส์ คริสเตียน แอนเดอร์สัน ซึ่งเป็นรางวัลระดับนานาชาติสำหรับผู้แต่งหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนยอดเยี่ยม ทรงเล่าแบบบันทึกประจำวันตั้งแต่ เสด็จออกจากสนามบินที่กรุงเทพฯ ถึงกรุงโรม ประเทศอิตาลี เสด็จเข้าร่วมเป็นกรรมการฯ และเสด็จเยี่ยมสถานที่สำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เช่น เสด็จเมืองโบโลญญา เมืองเวนิส เมืองฟลอเรนซ์ วิหารเซนต์มาร์ค เป็นต้น ท้ายเล่ม มีเรื่องน่ารู้เกี่ยวกับสถานที่สำคัญในประเทศเบลเยียม ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ดนตรีและพิพิธภัณฑ์สำหรับเด็ก

ลัดฟ้าล่าวิชาหาอาจารย์. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ, ๒๕๓๔. ๒๓๗ หน้า.

ภาพประกอบ

พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศทางยุโรป ระหว่างวันที่ ๘-๓๐ มกราคม ๒๕๓๔ ทรงเล่าถึงพระราชกรณียกิจและพระราชจริยาวัตร ในขณะที่เสด็จประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส เบลเยียมและสวิสเซอร์แลนด์

สาวใกล้บ้าน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินติงแอนด์พับลิชชิง จำกัด (มหาชน), ๒๕๓๘ ๓๖๔ หน้า.

ภาพประกอบ.

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่มีความสัมพันธ์กับไทยมาช้านาน มีความคล้ายคลึงกันทางด้านวัฒนธรรมประเพณีและภาษาพูด “สาวใกล้บ้าน” พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อครั้งเสด็จฯ เยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวระหว่างวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๗ ถึงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ โดยเสด็จฯ เยี่ยมชมสถานที่สำคัญ เช่น หอสมุดแห่งชาติ โรงเรียน วัฒนธรรมหลัก ๖๗ วัดสีบุนเฮือง โรงพยาบาล โรงเรียน และได้ทรงพบกับบุคคลสำคัญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สมเด็จพระแม่กับการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงเรียนจิตรลดา, ๒๕๓๕. ๑๙๘ หน้า. ภาพประกอบ

พระราชนิพนธ์ที่จัดพิมพ์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ทรงเล่าโดยกำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง ๑๔ หัวข้อเรื่อง ที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงถ่ายทอดความรู้ อบรมสั่งสอน ทั้งในด้านการประพฤติปฏิบัติ ความมีน้ำใจต่อบุคคลอื่น เช่น เรื่องเก่าที่เล่ามา เมื่อข้าพเจ้ายังเล็ก ๆ ทรงสอนหนังสือ เรื่องเกี่ยวกับการศึกษาศาลารวมใจ สมเด็จพระแม่ทรงงานพัฒนา เป็นต้น

สีกวากลอนสด. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป, ๒๕๓๔. หน้า ๑๒๐-๑๕๕. ภาพประกอบ
รวมบทสีกวากลอนสด พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในการบอกสีกวากเรื่องสังข์ทอง ตอนเลือกคู่ ตอนนางมณฑลางกระท่อมและตอนหาปลา เรื่องพระอภัยมณี
ตอนต่อจากผีเสื้อสมุทรลักพาพระอภัยมณี และเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนพลาญงามอาสา

สิงคโปร์สัญจร. กรุงเทพฯ : ธนาคารไทยพาณิชย์, ๒๕๒๘. ๒๙๑ หน้า. ภาพประกอบ, ตาราง
บทพระราชนิพนธ์เนื่องในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ตามคำ
กราบบังคมทูลอัญเชิญของรัฐบาลสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๘ มิถุนายน ๒๕๒๘ และทรงเป็นผู้แทน
ฝ่ายไทยในการประชุมสภาภาษาและสภาซีกงเดือนของกลุ่มประเทศอาเซียน ทรงเล่าเรื่องพระราชกรณียกิจ
และการเสด็จพระราชดำเนินตามสถานที่ที่สำคัญต่างๆ ในประเทศสิงคโปร์ มีภาพที่มีคำบรรยายเป็นภาษาไทย
และภาษาอังกฤษประกอบ

หวางเหมิง. ผีเสื้อ. แปลโดย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์,
๒๕๓๗. ๑๙๑ หน้า.

“ผีเสื้อ” เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม (ค.ศ. 1966-
1969) เป็นช่วงที่การเมืองจีนสับสน มีความขัดแย้งทางความคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประเทศของ
กลุ่มผู้นำ ความขัดแย้งทางความคิด ความแตกต่างในการดำรงชีพของคนในครอบครัวและสังคม ความ
ร่วมมือร่วมใจแก้ไขปัญหาสังคมและครอบครัว

อนัมสยามมิตร. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๓๗. ๒๕๕ หน้า.
ภาพประกอบ.

บันทึกการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามอย่างเป็นทางการ
ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระหว่างวัน ๑๗-๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ทรง
สนพระทัยศึกษาศิลปะทางโบราณวัตถุและโบราณสถาน เช่น พิพิธภัณฑสถานต่างๆ สุสานโฮชินมินต์ พระราชวัง
วัด เป็นต้น

แอนตาร์กติกา : หนาวหน้าร้อน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน),
๒๕๓๗. ๒๐๒ หน้า. ภาพประกอบ.

พระราชนิพนธ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการเสด็จพระราชดำเนิน
ศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์และสัตว์ในเขตหนาวแอนตาร์กติกาของประเทศนิวซีแลนด์ และสหรัฐ
อเมริกา โดยเสด็จผ่านทางประเทศออสเตรเลียทั้งไปและกลับ

ไอรักคืออะไร. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๓๖. ๒๑๕ หน้า.
ภาพประกอบ.

“ไอรัก” เป็นบันทึกการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐประชาชนมองโกเลีย หอดพระเนตรโครงการปลูกป่าอำเภอมีหยุน กรุงปักกิ่ง หอสมุดแห่งชาติปักกิ่ง พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์เทียนสิน หอศูนย์โทรคมนาคม หอสมุดมหาวิทยาลัยหนานไถ่ พิพิธภัณฑ์พระราชวัง Bogd Khan พิพิธภัณฑ์ศิลปะ เป็นต้น นอกจากนี้ยังทรงร่วมประชุม Asian Conference on Remote Sensing ครั้งที่ ๑๓ และทรงร่วมพิธีเปิดเทศกาลศิลปะบ้านพี่เมืองน้อง

